

Levélhullás

Mélyen tisztelt Szerkesztőség!

Az Inkognitó című sorozat megindítása elismerésre méltó kezdeményezés; figyelemre méltó, hogy vannak, akik belső kényszerrel éreznek, hogy kitérülkózzanak a nyilvánosság előtt, elmondják vagy leírják mindazt, amit az évek során magukba fojtottak.

A mai megítélés szerint ezek az emberek súlyos bűnököt követtek el embertársaikkal szemben, éppen ezért, ha csupán erkölcsileg is, de feltétlenül felelősséggel tartoznak. A közvélemény majd ítél: a mocsárba tapos vagy az egekig emel.

Ha már a felelősségnél tartunk, nem ártana Justitia mérlegének egyik serpenyőjébe tenni ezeknek az embereknek a cselekményét, ugyanakkor a másikba azokét, akik ma több mint kétmillió elszegényedett ember, nyolcszáz ezer munkanélküli, több tízezer hajléktalan, a teljes kilátástalanság elől öngyilkosságba menekült, az egészségügy összeomlása miatt meghalt, a katasztrófális szociális állapotok miatt csavargóvá, bűnözővé vált ártatlan gyermekek sorsáért felelősek.

Majd meglátnánk, hogy merre billenne a mérleg nyelve. Ítéljenen hát a közvélemény, de a cselekmények súlyának megfelelően, és legyen figyelme arra is, hogy az egykori hatalom megfigyelői annak idején együtt éltek, egy táborban voltak a megfigyelttel, majd a rendszerváltást követően ők is együtt emelkedtek a hatalom valamelyik szintjére, számosan a csúcsra, ahol ismeretlen fogalom a büntudat, a lelkiismeret-furdalás.

Magától értetődő, hogy a lapban megjelent „önvallomások” egyoldalúak, ezért aztán úgy érezhetjük magunkat, mintha egy új legenda, a furfangos kisinas és az ostoba gazda meséje születésének lennénk a tanúi. Tragikus sorsokról van az írásokban szó, éppen ezért az íróknak különös figyelemmel kellene vigyáznuk, nehogy mindez komédiába torkolljon. Nem szükséges azt bizonygatni, hogy ki milyen vitézül állt ellen a megkísértésnek, legfeljebb csak „kamuból” írt alá mindent, de végül is nem tett semmit.

Nincs garancia arra, hogy a másik fél, az a bizonyos „ostoba gazda” egyszer nem mond véleményt az egykori „huncut kisinasról”, nevezetesen arról, hogy ki, mikor, milyen és mennyi ellenszolgáltatásban, privilégiumban részesült.

Úgy gondolom, hogy talán mégis célszerűbb lenne mindazoknak, akiket illet, megfogadni William Colby egykori CIA-igazgató tanácsát:

„Nincs olyan család, ahol ne lenne néhány csontváz a szekrényben. A legjobb ezeket a családi csontvázakat nyugton hagyni ott, ahol vannak.”

Nagy István
Székesfehérvár, Ányos P. u. 2.

Igen tisztelt Főszerkesztő Úr!

A 168 óra III/III-as ügyosztállyal és a Csurka-üggyel foglalkozó adásával kapcsolatban – felhívás alapján – keresem fel soraimmal.

Bár nem szeretek személyekkel foglalkozni, be kell kissé mutatkoznom, hogy levelem jobban érthető legyen. Okleveles gépészmérnök vagyok. 1939-ben a Magyar–Lengyel Szövetség titkára voltam, és egyike voltam azoknak, akik a lengyel összeomlás után a menekültekkel foglalkoztak, megszerveztem a lengyel katonai szervezetekkel együtt a veszélyeztetettek és katonák továbbszóktetését az emigráns lengyel kormány által vezetett hivatalokhoz és hadsereghez. Ezen tevékenységemért megjártam a kémelhárító börtönét, a politikai rendőrség fogdáját, a toloncházat és a kistarcsai internálótáborst btb.

A háború után a Nemzeti Parasztpárt tagja voltam – Kovács Imre baráti köréhez tartoztam –, és az Iparügyi Minisztérium adminisztratív államtitkári pozícióját töltöttem be, ahonnan, ugyancsak állásfoglalásaim miatt, 1948-ban nyugdíjba mentem. Korom miatt természetesen el kellett helyezkednem, és így tényleges nyugdíjaztatásomig különböző műszaki vezetői állásokat töltöttem be, de komoly vezetői tisztséget nem vállaltam. Politikai irányvonalamat mindenki ismerte, azt nem is titkoltam, még a szakszervezetbe sem léptem be, és azt is megmondtam, miért nem. Mellékesen jegyzem meg, szüleimet kitelepítették – apám k. u. k. katonatiszt volt, 1921-ben ment nyugdíjba.

1956-ban semmi komoly szerepem nem volt – bár állásfoglalásom teljesen egyértelmű volt, és a Petőfi Párt vezetősége hívott is, de külső és belső indokok miatt az első pillanattól kezdve nagyon szkeptikus voltam. Hallottam az amerikai követség erkélyéről és a Szabadság téren elhangzó beszédet, amiből következtethettem a Nyugat szerepére, ezután mentem a Kossuth Lajos térre, ahol láthattam a jövőt, majd kimentem Visegrádra családomhoz, ahol házunk találkozóhelye volt egy nem éppen rákosista körnek, melyben Újhelyi Szilárdtól Losonczy Gézáig és Örkény Istvántól Karinty Ferencig sok érdekes személyiség megfordult.

Mint említettem, még a Petőfi Pártban sem játszottam szerepet, mégis megtalált az illetékes ügyosztály – mint később kiderült, kihallgatásomat az Építésügyi Minisztérium BM-ese vezette, és már a második kihallgatás után megmondtá, ha nem vagyok hajlandó nekik dolgozni, internáltatni fog. Ez néhány kihallgatás, idézés és elvitel, majd elengedés után be is következett, közbiztonsági őrizetbe vettek és Kistarcsára kerültem, ugyanabban az épületben voltam elhelyezve vagyis bezárva, amelyben a háború alatt voltam, azzal a különbséggel, hogy előbb mérnök úrnak szólítottak a rendőrök, a második alkalommal pedig bűdös ellenforradalmár voltam.

Itt is kaptam ajánlatokat, de végül is egy fél év után elengedtek Tökölről, ahova időközben elvittek, anélkül, hogy beszerveztek volna. Így határozottan állítom, hogy Csurka és a hasonlók hazudnak, Darvas Iván állásfoglalása a korrekt. Persze az egész nem egyértelmű, mert sok mindentől függ az ügy kimenetele, a kérdés komplex. Evvel kapcsolatban kis tévedés van abban, amit kedves nyugdíjas dolgozójuk mondott az aláírásról. Én például aláírtam a közbiztonsági őrizetbe vonatkozó határozatot, illetve annak tudomásulvételét azzal, hogy ellene – nem halasztó hatályú – fellebbezéssel élek. Lehet aláírni, csak kérdés, hogy mit.

Salamon-Rácz Tamás, 1025 Budapest, Kavics u. 1.

Tisztelt Szerkesztőség!

„Mert a háborúval még az is vele jár, hogy testünk kelléktárrá változik. Jön a végrehajtó a fáklyával és elkéri az arcod hátsát. És szörnyeteggé változol, mert odaadod neki vilságdíj fejében a mosolyodat, azt a képességedet, hogy barátságodat kimutathasd...”
(Saint Exupéry: A hadirepülő)

Évtizedek szörnyű lelki és testi vajúdása közepette, s az önök felkínált lehetőségének hatványozott készítése után ragadok tollat, hogy megvalljam a nyilvánosságnak („arctalanul”) életem rettenetes titkát, üldözött, földönfutóvá tett családom páriája vagyok. „Nem mondhatom el senkinek. Elmondom hát mindenkinek...” – mert minden pórusomban érzem a költői sorok igazát, esetemre.

Azok közé tartozom, akiket halálos rettegésben, fegyverekkel körülvéve, megfélemlítve, megszarolva „szerveztek be” a pokol küldöttei. S nem akármikor: ördögi pontossággal, a „legmegfelelőbb” lélektani pillanatban hajtották végre, időzítették a szörnyűséget.

Nem pontosítok semmit: még élnék (tőlünk nem is távol) lelkem gyilkosai, s biztos vagyok benne, hogy fondorlatos úton fegyvereiket is megtarthatták. S én nem tudok gyilkosok között fütyörészni, mint ahogy ezt a börtönviselt **Eörsi István** egy versében megvallja. Nem pontosítom „ügyemet” azért sem, mert hosszú évtizedek alatt (s főleg a rendszerváltozás után!) családomnak s néhány bizalmas, megértő barátunknak már elmondtam részleteket, de nem mindent. Hadd cipeljem én szörnyű titkaim keresztjét, ne terheljek senkit, ne tegyem ideg-ronccsá szeretteimet teljesen. Elég az én büntudatom!

Tragédiám vázlatosan: Hosszú börtönök után már a „szabadulóban” voltam. Már-már arcomon éreztem szeretteim csókját, vőlegényem erős karjának ölelését derekamon. Ó, hányszor megálmodtam már priccsemen, poloskák búzában ezt a „csodálatos” napot! S most: elérkezett! Extázisba esve öltöttem magamra agyonnaftalinozott, régen nem látott ruháimat. A szoknya már rajtam volt. Blúzom után nyúltam éppen, amikor sötét árny jelent meg a nyitott ajtóban: – Azonnal öltözzön vissza rabruhába! Kövessen – sziszegte felém az egyik fősmaszter.

Nyomozók elé vittek. Megtudtam, újabb politikai perem van kilátásban. Olyasmit tudtak meg rólam (és még néhány rabtársamról), ami kimeríti a Szovjetunió elleni lázítás fogalmát. Újabb évek várnak rám, börtönök, s azt is le kell még ülnöm, amit most (amnesztiával) elengedtek volna.

„Meg kell örökre maradni barbárnak, mert a barbárok győznek... Tízezer polnyi könny nem tud feltartóztatni egyetlen könnyű páncélost.”
(Irwin Shaw: Oroszlánkölyök)

Nő voltam, gyenge, megszarolt, megfélemlített, hátam mögött szörnyű börtönélményekkel, csikos ruhákkal, poloskákkal, küblikkel. Nem voltam Szent Johanna, nem voltam Mansfeld Péter, nem voltam „oroszlánkölyök”. Talán még mosolyogtam is, miközben (pár percnyire szabott gondolkodási idő után) egy asztalra odavetett pisztolyra pillantva – öngyilkosságom módozatain töprengve – ALÁÍRTAM a „minden kényszer nélkül” szöveget tartalmazó, lelkemet egy tál lencséért eladó szerződést, összeroppanva.

S megnyílt előttem a „szabad élet” – a Pokol! Satnya öngyilkossági kísérleteimet szeretteim észrevették. Vőlegényem az esküvőnkre készült. S én „közöltem” olyan dolgot, amiről úgy gondoltam: „ezt ők úgyis tudják”. „Tégla” lettem, hogy falazhassak olyanoknak, akik nagyobb bajban vannak, akikre szörnyűbb dolgok vártak volna, ha én nem vállalom ezt a szörnyűséget. Nem tudom, két-három év alatt ártottam-e valakinek, de Isten bocsássa meg nekem, merem remélni, nem lett olyan bajuk, mint akiknek aközben falaztam – míg nekik talán rosszabb napokat szereztem. Akik valóban nagy bajban voltak, azok később jelentkeztek nálam. De sosem tudták meg, mi volt számomra az ára annak, hogy egyszer, valamikor régen, nem lett egy újabb tárgyalás...

Nevétegesen alacsony nyugdíjammal talán az országban legjobban én örültem a rendszerváltozásnak. Mígnem világgossá vált előttem, hogy a „tisztakezűek”, a „beszervezhetetlenek”, a „kötelességből jelentgetők” menlevelet kapnak: üldözhetetlenek, mert rettenetes bűneik már „elévültek”. S hajdani megszarolt, beszervezett áldozataik, a mai három per hármások életük végéig rettegésben élhetnek, s nem luxusvillában!